

שמיני
ה' תשע"א
כתובת:
Oraysa10@gmail.com

אורחיה דתא

===== לע"נ האשה צפורה הדסה ב"ר אברהם ברוך ת.נ.צ.ב.ה. =====

= פרשת שמיני =

(ט, א) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְאִקֵּי יִשְׂרָאֵל:

לא נתבאר מפשוטו של מקרא 'שמיני' למה הוא. וקבלו חז"ל (תו"כ שמיני מלואים) שהוא ר"ח ניסן, והוא שמיני למלואים.

אולם שיטת האבן עזרא שהנאמר (שמות מ,יז) שבאחד לחודש הראשון הוקם המשכן, הוא ראשון למלואים, ואילו ביום השמיני הוא שמיני בניסן.

וכתב הרוקח (וכע"ז ברא"ם שם, ובמלבי"ם ריש שמיני) שענין זה תליא במחלוקת התנאים. שנחלקו (סוכה כה.-): מי היו הטמאים שבאו למשה בטענה שאינם יכולים להטהר להקריב קרבן הפסח במועדו בתוך בני ישראל, "אותם אנשים מי היו, נושאי ארונו של יוסף היו, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר, מישאל ואלצפן היו, שהיו עוסקין בנדב ואביהוא. רבי יצחק אומר אם נושאי ארונו של יוסף, היו כבר היו יכולין ליטהר, אם מישאל ואלצפן היו יכולין ליטהר, אלא עוסקין במת מצוה היו שחל שביעי שלהן להיות בערב פסח, שנאמר ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא וכי". מבואר, שלשיטת רע"ק מישאל ואלצפן לא היו יכולים להטהר, וזה שייך רק אם נימא שמתו נדב ואביהוא בח' ניסן, וממילא חל שביעי שלהם בט"ו ניסן. אולם רבי יצחק סבר שמתו בר"ח ניסן ממילא יכלו להטהר, (ועיי"ש תוס' ד"ה שחל). גם שיטת רבי יוסי הגלילי שהיה זה בר"ח ניסן וכמבואר בסדר עולם דיליה.

והנה תניא בתו"כ, "אותו היום נטל י' עטרות. ראשון למעשה בראשית. ראשון לנשיאים. ראשון לכהונה. ראשון לעבודה. ראשון לירידת האש. ראשון לאכילת קדשים. ראשון לאיסור הבמות. ראשון לראשי חדשים. ראשון לשכון שכינה בישראל. ראשון לברך את ישראל". הרי לן שהיה יום מיוחד במינו, ואמרו (מגילה י:): "ותניא אותו היום היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנבראו בו שמים וארץ, כתיב הכא ויהי ביום השמיני, וכתיב התם ויהי ערב ויהי בקר יום אחד".

ולפי"ז הנאמר בסו"פ פקודי שבאחד בניסן הוקם המשכן, פירושו שימי המלואים אינם מן החשבון, והקמת המשכן ותחילתו הוא ביום השמיני הוא ר"ח ניסן. לפי"ז צ"ב מדוע נקרא בשם יום השמיני, הלא עדיף לקראו ביום הראשון, ויהיה דומה לנאמר יום אחד, שהוא יום ראשון למעשה בראשית ויום ראשון למשכן.

ויעויין ברבינו בחיי, שביאר שלמרות שבכל הענינים הגדולים מספרם שבעה כנגד ימות עולם, כגון שמיטין ויובלות ושבת וכדו', הנה הנוגע למשכן מספרו שמונה, כגון שמונה בגדי כהונה גדולה, או ביום השמיני יירצה לקרבן ועוד ענינים רבים.

אולם נראה שבכלל רמיזות אלו, כלול ענינים נוספים. א] הנה בכללם של העשרה עטרות שנטל אותו היום, שנים מהם אינם מיוחדים ליום המסוים של השנה השנית לצאת בני ישראל ממצרים, כי מה שהיה ראשון למעשה בראשית, וכן ראשון לראשי חדשים, זה כבר היה לעולמים, מעת בריאת העולם ומעת צאת בני"י ממצרים, אולם כאן ביום השמיני, שמהותו 'שמיני' נוספו ח' עטרות חדשות הנוגעות כולם לענין המשכן.

ב] אמרו (גיטין ס. -): "אמר רבי לוי שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן, אלו הן, פרשת כהנים, ופרשת לויים, ופרשת טמאים, ופרשת שילוח טמאים, ופרשת אחרי מות, ופרשת שתויי יין, ופרשת נרות, ופרשת פרה אדומה". הרי לך שגם מצד התורה שנתחדשה בו ביום ושנאמרה בו, הרי הוא 'שמיני'.

ג] גם מצד הקרבנות שהוקרבו בו ביום לשם מלואים, הרי הם שמונה, וכמבואר כאן בפרשה שנצטוו להביא קרבנות: 1. עגל לחטאת אהרן, 2. איל לעולה. 3. שעיר עזים לחטאת העם, 4-5. עגל וכבש לעולת העם, 6-7. שור ואיל לשלמים, 8. מנחה. נמצא שהיה גם 'שמיני' מצד הקרבנות של המלואים.

ד] גם יתכן שמצד סוגי הקרבנות שקרבו בו ביום, הנה הם שמונה סוגי קרבנות: . תמיד - של שחר ושל בין הערבים. 2. מוסף ר"ח. 3-4. חטאת ועולת אהרן. 5-6. חטאת ועולת העם. 7. שלמים. 8. מנחה.

והנה למי"ד שישמיני הוא שמיני לניסן, אין מקום לרמזים מדוע נקרא שמיני, אולם נראה שמכל מקום כל הרמזים הנ"ל חלקם שייכים בטעמא מצד הרמז שבענין, כגון שמונה פרשיות שנאמרו בו ביום או ח' סוגי קרבנות.

אולם נראה לומר קצת בדרך דרוש ואגדה, שהנה בתו"כ ביארו בטעם שהביאו הציבור שעיר לחטאת, שהיה בידם עוון שעיר - וישחטו שעיר עזים, מבואר שם שהיה בידם שני חטאים, חטא העגל שעליו הביא אהרן עגל לחטאת, ועוון שעיר עזים של יוסף שעליו הביאו הציבור שעיר עזים. ולמרות שהנושא עמוק מאד, הנה בשים לב מבואר שחטא העגל נובע ועומד מחטא שעיר עזים דיוסף, היינו שפעם ראשונה שהיה כבר פגם של שעיר נשחט שלא לשם שמים היה שם, ומזה נולד חטא העגל, (ואולי גם חטא העגלים אח"כ מימי ירבעם בן נבט). והנה ביום הראשון הקריב נחשון בן עמינדב למטה יהודה, וביום השמיני הקריב שבט מנשה, מהות שמו מורה על "נשני את כל עמלי

ואת בית אביי, היינו שנקרא על שם המאורע של מכירתו ושחיטת השעיר לרמות את אביהם שחיה רעה אכלתהו. נמצא שנחלקו מה עיקר התיקון בקרבנות הללו, האם בא לתקן חטא השעיר שהוא שורש החטא, ולכן הקריב הציבור שעיר לחטאת, וממילא היה מן הראוי להקריבו ביום השייך לשבט יוסף, א"ד שעיקרא דמילתא הוא חטא העגל, ולכן הקריב אהרן עגל לחטאת בראשונה, אולם תיקון השעיר נפל ביומו של יהודה, יען שהוא היה המלך במכירתו ובשחיטת השעיר הלו.

והנה מסתבר שכל אלו השמונה מכוונים הם זה כנגד זה, אלא שלא ידעתי לסדרם כראוי זה לעומת זה.

עוד יתכן, שאם אדם הראשון הקריב את קרבנו הראשון השור המקרין מפריס ביום שמיני לבריאת העולם, הנה מובן שאכן בחי' ניסן הוקם המשכן ונעשו המלוואים לגמרי, כי בזה דומה לאדם הראשון ותיקון העולם בחטאו של אדם הראשון.

עוד איתא כאן בקרא, שקרא משה לאהרן ובניו לעיני הזקנים, ויעויין במפרשים שנתנו טעמים רבים מדוע קרא לזקנים.

אולי יש מקום לומר, שכאן הוא מקור לשיטת התוס' שמינוי כה"ג נעשה על ידי הסנהדרין, ומטעם זה קרא משה לזקני ישראל. אולם מה שקרא גם לבני אהרן מול זקני ישראל, בזה ניתנו הטעמים האחרים, היינו לכבדם יותר מהזקנים, או שהזקנים יעמדו על קרבנם וכל הטעמים האחרים.

=====

וַיִּקְרַב אֶת הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂהָ כַּמִּשְׁפָּט: וַיִּקְרַב אֶת הַמִּזְבֵּחַ וַיִּמְלֵא כֶּפֶן מִזְבֵּחַ וַיִּקְטֹרַע עַל הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עֹלֹת הַבֹּקֶר:

יל"ע מדוע נזכר דייקא כאן שכל הקרבנות ההם נעשו מלבד עולת הבוקר. אולי יש מקום לומר, שהנה הכה"ג היה מקריב מנחת חביתין בבוקר ובערב, אולי ההבנה בזה שכמו שעם ישראל מביא קרבן תמיד בבוקר ובערב, כך הכה"ג מביא מנחה בבוקר ובערב לציין את עבודתו הפרטית במקדש.

לפי"ז מציין הכתוב שבכל הנוגע לעולה ולמנחה, הנה זה מלבד מה שמחויבים במקדש תמיד בכל יום, היינו עולת הבוקר ומנחת הבוקר אשר לאהרן. ויל"ע.

שבת שלום ומבורך